TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2022. gada 8. septembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Regula (EK) Nr. 1370/2007 – Sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumi, izmantojot dzelzceļu un autoceļus – Atsevišķu pasažieru kategoriju bezmaksas pārvadāšanas pienākuma noteikšana ar vispārējiem noteikumiem – Kompetentās iestādes pienākums piešķirt pakalpojumu sniedzējiem sabiedrisko pakalpojumu kompensāciju – Aprēķina metode

Lietā C-614/20

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tallinna Halduskohus* (Tallinas Administratīvā tiesa, Igaunija) iesniedza ar 2020. gada 18. novembra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2020. gada 18. novembrī, tiesvedībā

Lux Express Estonia AS

pret

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium,

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] (referents), tiesneši P. Dž. Švīrebs [*P. G. Xuereb*] un A. Kumins [*A. Kumin*],

ģenerāladvokāts: M. Kamposs Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *Lux Express Estonia AS* vārdā – *C. Ginter*, *K. Härginen* un *A. Jõks*, *vandeadvokaadid*,

– Igaunijas valdības vārdā – *N. Grünberg*, pārstāve,

– Eiropas Komisijas vārdā – *K. Toomus* un *C. Vrignon*, pārstāves,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2022. gada 10. martā tiesas sēdē,

* Tiesvedības valoda – igauņu.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 108. pantu, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1370/2007 (2007. gada 23. oktobris) par sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumiem, izmantojot dzelzceļu un autoceļus, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 1191/69 un Padomes Regulu (EEK) Nr. 1107/70 (OV 2007, L 315, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/2338 (2016. gada 14. decembris) (OV 2016, L 354, 22. lpp.) (turpmāk tekstā – "Regula Nr. 1370/2007"), 2. panta e) punktu, 3. panta 2. un 3. punktu un 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Lux Express Estonia AS* un *Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium* (Ekonomikas un komunikāciju ministrija, Igaunija) par pēdējās minētās atteikumu atlīdzināt apgalvoto kaitējumu, kas šai sabiedrībai esot radies, pildot Igaunijas tiesībās paredzēto pienākumu bez maksas un, nesaņemot kompensāciju no Igaunijas valsts, pārvadāt atsevišķas pasažieru kategorijas.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Lēmums 65/271/EEK

3 Padomes 1965. gada 13. maija Lēmuma 65/271/EEK par dažu noteikumu saskaņošanu, kas ietekmē pārvadājumus pa dzelzceļiem, autoceļiem un iekšējiem ūdensceļiem (OV 1965, 88, 1500. lpp.), pirmais līdz trešais apsvērums bija formulēti šādi:

"tā kā vienam no kopējās transporta politikas mērķiem ir jābūt tādu atšķirību novēršanai, kas var radīt būtiskus konkurences nosacījumu izkropļojumus transporta jomā [Šeit un turpmāk neoficiāls tulkojums]; [..]

tā kā atšķirības it īpaši izpaužas tādās sfērās kā nodokļi, valstu intervence transporta jomā un sociālās tiesības;

tā kā tādēļ ir jāveic pasākumi, lai:

[..]

– attiecībā uz valsts intervenci transporta jomā pēc iespējas vairāk samazinātu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, taisnīgi kompensētu finansiālos apgrūtinājumus, kas izrietēs no saglabātajām saistībām, un finansiālos apgrūtinājumus, kuri atbilst tarifu samazinājumiem sociālu iemeslu dēļ, standartizētu dzelzceļa transporta uzņēmumu grāmatvedību, realizētu šo uzņēmumu finansiālo autonomiju un definētu transportam piemērojamā atbalsta sistēmu, ņemot vērā šīs nozares īpašos aspektus,

[..]."

4 Šī lēmuma 6. pantā bija noteikts:

"No 1967. gada 1. jūlija par finansiāliem apgrūtinājumiem transporta jomā, kuri rodas, pasažieru transportam piemērojot pārvadājumu likmes un nosacījumus, ko dalībvalsts nosaka vienas vai vairāku īpašu sociālo kategoriju interesēs, ir jāmaksā kompensācijas, kuras ir noteiktas saskaņā ar kopējām metodēm."

Regula (EEK) Nr. 1191/69

5 Padomes Regulas (EEK) Nr. 1191/69 (1969. gada 26. jūnijs) par dalībvalstu darbību sakarā ar saistībām, kuras parasti uzskata par sabiedriskajiem pakalpojumiem, dzelzceļa pārvadājumu, autopārvadājumu un iekšējo ūdensceļu pārvadājumu nozarē (OV 1969, L 156, 1. lpp.) pirmais līdz trešais un trīspadsmitais apsvērums bija izteikti šādi:

"tā kā viens no kopējās transporta politikas mērķiem ir likvidēt nesaskaņas, kas var būtiski sagrozīt saistības, ko parasti uzskata par sabiedriskajiem pakalpojumiem, un ko dalībvalstis uzliek transporta uzņēmumiem;

tā kā tādēļ jāizbeidz šajā regulā definētas sabiedrisko pakalpojumu saistības; tā kā tomēr dažos gadījumos ir būtiski svarīgi saglabāt šādas saistības, lai nodrošinātu pietiekamu transporta pakalpojumu sniegšanu; tā kā transporta pakalpojumu pietiekamība jānovērtē, ievērojot piedāvājumu un pieprasījumu pārvadājumu nozarē, kā arī sabiedrības vajadzības;

tā kā šie uz saistību izbeigšanu vērstie pasākumi nav jāpiemēro pārvadājumu likmēm un nosacījumiem, ko uzliek pasažieru pārvadājumu uzņēmumiem vienas vai vairāku atsevišķu pasažieru kategoriju interesēs;

[..]

tā kā 6. pantā [Lēmumā 65/271] turklāt paredzēts, ka dalībvalstīm ir pienākums kompensēt finansiālos apgrūtinājumus, kas rodas, pasažieru pārvadājumiem piemērojot pārvadājumu likmes un nosacījumus, ko uzliek vienas vai vairāku atsevišķo pasažieru kategoriju interesēs [..]."

6 Šīs regulas 1. pantā bija paredzēts:

"1. Dalībvalstis izbeidz visas pārvadājumiem pa dzelzceļiem, autoceļiem un iekšējiem ūdensceļiem uzliktās saistības, kuras parasti uzskata par sabiedriskajiem pakalpojumiem, kā definēts šajā regulā.

2. Šādas saistības tomēr var saglabāt, ciktāl tās ir būtiski svarīgas, lai nodrošinātu pietiekamu transporta pakalpojumu sniegšanu.

3. Attiecībā uz pasažieru pārvadājumiem 1. punktu nepiemēro pārvadājumu likmēm un nosacījumiem, ko kāda dalībvalsts uzliek vienas vai vairāku atsevišķu pasažieru kategoriju interesēs.

4. Uz finansiāliem apgrūtinājumiem, kas transporta uzņēmumiem rodas 2. punktā minētās saistību saglabāšanas vai 3. punktā minēto pārvadājumu likmju un nosacījumu piemērošanas dēļ, attiecina kompensāciju, ko veic saskaņā ar šajā regulā noteiktajām kopējām procedūrām."

7 Minētās regulas 9. pants ir formulēts šādi:

"1. Kompensācijas apmēru par finansiālajiem apgrūtinājumiem, kas uzņēmumiem rodas tādēļ, ka pasažieru pārvadājumiem piemēro vienas vai vairāku atsevišķu pasažieru kategoriju interesēs uzliktas pārvadājumu likmes un nosacījumus, nosaka saskaņā ar 11. līdz 13. pantā izklāstītajām kopējām procedūrām.

2. Kompensāciju izmaksā, sākot no 1971. gada 1. janvāra.

[..]"

Regula Nr. 1370/2007

8 Regulas Nr. 1370/2007 2.–4., 34. un 35. apsvērums ir formulēti šādi:

"(2) Līguma 86. panta 2. punktā ir paredzēts, ka uz uzņēmumiem, kam uzticēti pakalpojumi ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, attiecas Līgumā ietvertie noteikumi, un jo īpaši noteikumi par konkurenci, ciktāl minēto noteikumu piemērojums netraucē tiem veikt uzticētos uzdevumus juridiski vai faktiski.

(3) Līguma 73. pants ir *lex specialis* attiecībā uz 86. panta 2. punktu. Tajā ir ietverti noteikumi, ko piemēro kompensācijām par sabiedrisku pakalpojumu sniegšanas saistībām iekšzemes transportā.

(4) Komisijas 2001. gada 12. septembra Baltajā grāmatā "Eiropas transporta politika 2010. gadam: laiks pieņemt lēmumu" paredzētie galvenie mērķi ir garantēt drošus, efektīvus un augstas kvalitātes pasažieru transporta pakalpojumus ar regulētas konkurences starpniecību, garantējot arī sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumu pārredzamību un pareizu darbību, ņemot vērā sociālos un vides faktorus, kā arī faktorus, kas saistīti ar reģionu plānošanu, vai arī piedāvāt dažu kategoriju pasažieriem, piemēram, pensionāriem, īpašas tarifu likmes un likvidēt atšķirības starp dažādu dalībvalstu transporta uzņēmumiem, kuras var radīt būtiskus konkurences izkropļojumus.

[..]

(34) Kompensācija par sabiedriskajiem pakalpojumiem var izrādīties vajadzīga iekšzemes pasažieru transporta nozarē, lai uzņēmumi, kas atbild par sabiedriskajiem pakalpojumiem, darbotos, pamatojoties uz principiem un ievērojot nosacījumus, kas ļauj tiem veikt savus uzdevumus. Tāda kompensācija var būt saderīga ar Līgumu atbilstīgi tā 73. pantam, ievērojot konkrētus nosacījumus. Pirmkārt, tā ir jāpiešķir, lai nodrošinātu tādu pakalpojumu sniegšanu, kas ir vispārējas nozīmes pakalpojumi Līguma nozīmē. Otrkārt, lai izvairītos no nepamatotiem konkurences izkropļojumiem, tai nevajadzētu būt lielākai par apjomu, kas vajadzīgs, lai segtu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību radītās tīrās izmaksas, ņemot vērā ar to radītos ieņēmumus un samērīgu peļņu.

(35) Saskaņā ar šo regulu kompetento iestāžu piešķirtās kompensācijas tādējādi var atbrīvot no Līguma 88. panta 3. punktā paredzētās iepriekšējās paziņošanas prasības."

9 Šīs regulas 1. pantā ir noteikts:

"1. Šīs regulas mērķis ir saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem noteikt, kā kompetentās iestādes var rīkoties sabiedriskā pasažieru transporta jomā, nodrošinot vispārējas nozīmes pakalpojumus, lai, cita starpā, to būtu vairāk, lai tie būtu drošāki, kvalitatīvāki vai ar mazākām izmaksām, nekā tas būtu panākams ar tirgus spēkiem vien.

Lai to nodrošinātu, šajā regulā ir definēti nosacījumi, saskaņā ar kuriem kompetentās iestādes, kad tās uzliek saistības sniegt sabiedriskos pakalpojumus vai slēdz attiecīgus līgumus par šādiem pakalpojumiem, sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem kompensē radušās izmaksas un/vai kā atlīdzību par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību izpildi piešķir ekskluzīvas tiesības.

2. Šo regulu piemēro valsts un starptautiskā sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumiem pa dzelzceļiem un citu tipu pārvadājumiem pa sliežu ceļiem, kā arī autoceļiem, izņemot pakalpojumiem, ko sniedz galvenokārt to vēsturiskās vai tūrisma nozīmes dēļ. Dalībvalstis var piemērot šo regulu sabiedriskajam pasažieru transportam pa iekšējiem ūdensceļiem un – neskarot Padomes Regulu (EEK) Nr. 3577/92 (1992. gada 7. decembris), ar ko piemēro principu, kurš paredz jūras transporta pakalpojumu sniegšanas brīvību dalībvalstīs (jūras kabotāža) [(OV 1992, L 364, 7. lpp.] – arī valsts jūras ūdeņos.

[..]"

10 Regulas Nr. 1370/2007 2. pants ir izteikts šādi:

"Šajā regulā:

a) "sabiedriskais pasažieru transports" ir vispārējas ekonomiskas nozīmes pasažieru transporta pakalpojumi, kurus bez diskriminācijas un nepārtraukti sniedz sabiedrībai;

b) "kompetenta iestāde" ir jebkura dalībvalsts vai dalībvalstu valsts iestāde vai valsts iestāžu grupa, kam ir pilnvaras attiecīgā ģeogrāfiskajā apgabalā iesaistīties sabiedriskā pasažieru transportā, vai jebkura šādi pilnvarota struktūra;

[..]

e) "sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības" ir kompetentās iestādes definēta vai noteikta prasība, lai nodrošinātu vispārējas nozīmes sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumus, ko tirgus dalībnieks, ja tas ņemtu vērā savas komerciālās intereses, neuzņemtos vai neuzņemtos tādā pašā mērā vai ar tādiem pašiem nosacījumiem, nesaņemot papildu atlīdzību;

[..]

l) "vispārējs noteikums" ir pasākums, kas bez diskriminācijas attiecas uz visiem viena tipa sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumiem kādā ģeogrāfiskā apgabalā, par ko ir atbildīga kompetentā iestāde;

[..]."

11 Šīs regulas 2.a panta 2. punktā ir paredzēts:

"Ar sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību specifikācijām un saistīto kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību neto finanšu ietekmi:

a) sasniedz sabiedriskā transporta politikas mērķus rentablā veidā; un

b) ilgtermiņā finansiāli garantē, ka tiek nodrošināti sabiedriskie pasažieru pārvadājumi saskaņā ar sabiedriskā transporta politikā noteiktajām prasībām."

12 Minētās regulas 3. pants ir formulēts šādi:

"1. Ja kompetentā iestāde nolemj izvēlētajam pakalpojumu sniedzējam par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību izpildi piešķirt ekskluzīvas tiesības un/vai kompensāciju, tā to dara saskaņā ar pakalpojumu valsts līgumu.

2. Atkāpjoties no 1. punkta, tādas sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, ar ko paredzēts noteikt maksimāli pieļaujamo tarifu visiem pasažieriem vai dažu kategoriju pasažieriem, arī var iekļaut vispārējos noteikumos. Lai novērstu pārmērīgu kompensāciju, saskaņā ar 4. un 6. pantā un pielikumā izklāstītajiem principiem kompetentā iestāde sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem kompensē neto labvēlīgo vai nelabvēlīgo finanšu ietekmi uz izmaksām un ieņēmumiem, ko rada vispārējos noteikumos paredzēto tarifu saistību ievērošana. Tas tā ir neatkarīgi no kompetento iestāžu tiesībām pakalpojumu valsts līgumos iekļaut sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, paredzot maksimāli pieļaujamos tarifus.

3. Neskarot Līguma 73., 86., 87. un 88. pantu, dalībvalstis šo regulu var neattiecināt uz vispārējiem noteikumiem par finanšu kompensāciju attiecībā uz sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām, ar kuriem nosaka maksimāli pieļaujamos tarifus skolēniem, studentiem, mācekļiem un personām ar ierobežotām pārvietošanās spējām. Šos vispārējos noteikumus dara zināmus saskaņā ar Līguma 88. pantu. Jebkādā šādā paziņojumā ietver pilnīgu informāciju par pasākumu un, konkrēti, sīki izklāstītu informāciju par aprēķinu metodi."

13 Šīs pašas regulas 4. panta 1. punktā ir noteikts:

"Pakalpojumu valsts līgumos un vispārējos noteikumos:

[..]

b) iepriekš objektīvi un pārredzami jānosaka:
   i) parametri kompensācijas maksājumu, ja tādi ir, aprēķināšanai; un
   ii) jebkuru piešķirto ekskluzīvo tiesību veidu un apjomu tādā veidā, lai būtu novērsta pārmērīga kompensēšana.

[..]"

14 Regulas Nr. 1370/2007 6. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Visas kompensācijas, kas ir saistītas ar kādu vispārēju noteikumu vai pakalpojumu valsts līgumu, atbilst 4. pantā ietvertajiem noteikumiem neatkarīgi no tā, kā līgums piešķirts. Visas kompensācijas neatkarīgi no to būtības, kuras ir saistītas ar kādu pakalpojumu valsts līgumu, kas nav piešķirts

saskaņā ar 5. panta 1., 3. vai 3.b punktu, vai saistītas ar kādu vispārēju noteikumu, atbilst arī pielikumā ietvertajiem noteikumiem."

15 Saskaņā ar šīs regulas 9. panta 1. punktu:

"Sabiedrisko pakalpojumu kompensācijas, ko saskaņā ar šo regulu izmaksā par sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumu sniegšanu vai par vispārējos noteikumos paredzēto tarifu saistību ievērošanu, ir saderīgas ar kopējo tirgu. Tādas kompensācijas ir atbrīvotas no Līguma 88. panta 3. punktā paredzētās iepriekšējas paziņošanas prasības."

16 Minētās regulas 10. panta 1. punktā ir noteikts:

"Ar šo atceļ [Regulu Nr. 1191/69]. [..]"

17 Regulas Nr. 1370/2007 pielikuma "Kompensācijai piemērojamās prasības 6. panta 1. punktā minētajos gadījumos" 2. punktā ir paredzēts:

"Kompensācija nevar būt lielāka par summu, kas atbilst neto finanšu ietekmei, kura ir vienāda ar kopējo ietekmi – pozitīvu vai negatīvu –, kāda sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību ievērošanai ir uz sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja ieņēmumiem un izmaksām. Ietekmes novērtē, salīdzinot stāvokli, kādā sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības ir izpildītas, ar tādu stāvokli, kas rastos, ja saistības nebūtu pildītas. [..]"

Igaunijas tiesības

18 2015. gada 1. oktobra *ühistranspordiseadus* (Sabiedriskā transporta likums) (*RT* I 2015, 2) redakcijā, kas ir piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – "*ÜTS*"), 34. pantā ir noteikts:

"Iekšzemes auto, ūdens un dzelzceļa transporta regulārajos maršrutos pārvadātājam ir pienākums bez atlīdzības pārvadāt bērnus, kuri attiecīgā mācību gada 1. oktobrī vēl nav sasnieguši septiņu gadu vecumu, kā arī bērnus, kam pamatizglītības pirmais posms ir pārcelts, personas ar invaliditāti līdz 16 gadu vecumam, personas ar smagu invaliditāti no 16 gadu vecuma, personas ar ievērojamu redzes invaliditāti, kā arī pavadoņus personām ar smagu vai ievērojamu redzes invaliditāti, kā arī suņus pavadoņus vai suņus asistentus personām ar invaliditāti. Par šajā grupā ietilpstošo pasažieru pārvadāšanu bez atlīdzības pārvadātājs nesaņem nekādu kompensāciju."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

19 *Eesti Buss OÜ* un *Lux Express Estonia* ir privāti uzņēmumi – sabiedrības, kas sniedz regulāru autobusu komercpārvadājumu pa autoceļiem pakalpojumus Igaunijā. 2019. gada 5. jūnijā tās iesniedza ekonomikas un infrastruktūru ministram (Igaunija) kompensācijas pieprasījumu par kopējo summu 537 219 EUR saistībā ar apgalvoto peļņas atrāvumu 2018. gadā *ÜTS* 34. pantā paredzētā pienākuma dēļ bez maksas un, nesaņemot kompensāciju no valsts, pārvadāt atsevišķas pasažieru kategorijas, sniedzot regulārus komercpārvadājumu pakalpojumus Igaunijas teritorijā.

20 2019. gada 10. jūlijā ekonomikas un infrastruktūru ministrs šo pieprasījumu noraidīja, pamatojoties uz to, ka saskaņā ar *ÜTS* 34. pantu pārvadātājs nesaņem kompensāciju par pasažieru bezmaksas pārvadāšanu.

21 2019. gada 29. jūlijā *Eesti Buss* apvienojās ar *Lux Express Estonia* un tika izslēgta no komercreģistra.

22 2019. gada 12. augustā *Lux Express Estonia* cēla prasību iesniedzējtiesā *Tallinna Halduskohus* (Tallinas Administratīvā tiesa, Igaunija), lūdzot piespriest Igaunijas Republikai samaksāt tai 851 960 EUR, kas atbilst peļņas atrāvuma –, kuru tās ieskatā izraisījusi *ÜTS* 34. panta piemērošana laikposmā no 2018. gada 1. janvāra līdz 2019. gada 31. jūlijam – vērtībai, pieskaitot nokavējuma procentus. *Lux Express Estonia* šo prasību paplašināja, to attiecinot arī uz apgalvoto peļņas atrāvumu laikposmā no 2016. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. janvārim, proti, summu 2 061 781 EUR apmērā, pieskaitot nokavējuma procentus.

23 *Lux Express Estonia* tostarp uzsvēra, ka *ÜTS* 34. pantā paredzētais pienākums pieder pie sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām Regulas Nr. 1370/2007 2. panta e) punkta izpratnē. No šīs regulas 1. panta 1. punkta izrietot, ka dalībvalstīm ir jāpiešķir transporta uzņēmumiem kompensācija kā atlīdzība par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību izpildes radītajām izmaksām. Tā kā ar *ÜTS* 34. pantu ir aizliegta kompensācijas izmaksa par šādu saistību izpildi, tas neesot saderīgs ar minēto regulu. Fakts, ka Igaunijas Republika šo tiesību normu nav iepriekš paziņojusi Komisijai atbilstoši Regulas Nr. 1370/2007 3. panta 3. punktam un LESD 108. pantam, kompensācijas piešķiršanu neizslēdzot. *Lux Express Estonia* arī apgalvo – ja būtu jāuzskata, ka Regula Nr. 1370/2007 nav piemērojama pamatlietā, tai būtu jāpiešķir kompensācija saskaņā ar samērīguma principu un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 16., 17., 41. un 51. pantu.

24 Ekonomikas un komunikāciju ministrija apgalvoja, ka Regula Nr. 1370/2007 nav piemērojama pamatlietā, jo *Lux Express Estonia* nav noslēgusi sabiedrisko pakalpojumu līgumu ar kompetento iestādi, bet apkalpo komercmaršrutus. Turklāt Regulas Nr. 1370/2007 3. panta 3. punkts pieļaujot šo regulu neattiecināt uz situācijām, kurās ar vispārēju noteikumu ir noteikti maksimālie pieļaujamie tarifi atsevišķām pasažieru kategorijām. Piedevām, tā kā nekāda kompensācija netiek piešķirta, Komisija par to neesot jāinformē. Ekonomikas un komunikāciju ministrija arī apgalvoja – pieņemot, ka *ÜTS* 34. pantā izklāstītais pienākums pieder pie sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām minētās regulas izpratnē, tajā nav noteikts pienākums kompensēt pārvadātāja izmaksas. Arī LESD normās neesot noteikts pienākums piešķirt valsts atbalstu. *Lux Express Estonia* sniegtie pakalpojumi esot ekonomiski izdevīgi pat bez kompensācijas.

25 Iesniedzējtiesa norāda, ka *Lux Express Estonia* sniedz autobusu komercpārvadājumu pakalpojumus, pamatojoties uz Kopienas darbības licenci, un nav noslēgusi nevienu sabiedrisko pakalpojumu līgumu ar valsts vai pašvaldību iestādēm. Saistībā ar šo pakalpojumu sniegšanas izmaksām šī sabiedrība nesaņemot nekādu kompensāciju no valsts līdzekļiem.

26 Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, pirmkārt, vai Regula Nr. 1370/2007 attiecas uz pamatlietas faktiem. Šajā ziņā tā norāda, ka *Lux Express Estonia* sniedz vispārējas ekonomiskas nozīmes pasažieru transporta pakalpojumu šīs regulas 2. panta a) punkta izpratnē, jo pastāv sabiedrības intereses nodrošināt regulāru autobusu pārvadājumu pakalpojumu starp dažādām pilsētām Igaunijā un šis pakalpojums var nodrošināt personu brīvu pārvietošanos. Šādos apstākļos rodoties jautājums par to, vai tad, ja kompetentā iestāde minētās regulas 2. panta b) punkta izpratnē nav noslēgusi sabiedrisko pakalpojumu līgumu ar transporta uzņēmumu, bet ar likumu ir noteikusi pienākumu pārvadātājiem, kas valsts teritorijā veic regulārus pakalpojumus, bez maksas pārvadājot atsevišķas pasažieru kategorijas, šis pienākums varētu tikt kvalificēts kā "sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības" šīs pašas regulas 2. panta e) punkta izpratnē.

27 Iesniedzējtiesas ieskatā *ÜTS* var uzskatīt par vispārēju noteikumu Regulas Nr. 1370/2007 2. panta l) punkta un 3. panta 2. punkta izpratnē un līdz ar to šī regula pamatlietā būtu piemērojama. *ÜTS* 34. pantā esot paredzēts maksimāli pieļaujamais tarifs (bezmaksas transports) atsevišķām pasažieru kategorijām. Šāda maksimāli pieļaujamā tarifa noteikšana ar vispārēju noteikumu saskaņā ar minētās regulas 3. panta 2. punktu varētu būt uzskatāma par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām. Turklāt, piešķirot atsevišķām pasažieru kategorijām tiesības uz bezmaksas transportu, ar *ÜTS* 34. pantu tiekot īstenots šīs pašas regulas 1. panta 1. punktā paredzētais mērķis nodrošināt pasažieriem iespēju saņemt pakalpojumu par mazākām izmaksām. Piedevām neesot ticams, ka uzņēmums, kurš domā pats par savām komerciālajām interesēm, šiem pasažieriem sniegtu bezmaksas pārvadāšanas pakalpojumu bez publiskā sektora intervences.

28 Gadījumā, ja Regula Nr. 1370/2007 būtu piemērojama pamatlietā, iesniedzējtiesa, otrkārt, vēlas noskaidrot, vai dalībvalsts var izslēgt kompensācijas piešķiršanu pārvadātājam saistībā ar izmaksām, kas izriet no sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām. No šīs regulas 3. panta 2. punkta otrā teikuma izrietot, ka kompetentā iestāde piešķir pārvadātājam kompensāciju par vispārējā noteikumā paredzētu tarifu saistību izpildi. Tāpat no minētās regulas 1. panta 1. punkta otrās daļas un 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punkta esot iespējams secināt, ka kompetentā iestāde, nosakot pārvadātājam sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, paredz kompensāciju par šī pienākuma izpildi. Tomēr pēdējā minētajā tiesību normā esot minēta arī iespēja nekādu kompensāciju nepiešķirt.

29 Treškārt, iesniedzējtiesai nav skaidrs, vai Regulas Nr. 1370/2007 3. panta 3. punkts ļauj šo regulu neattiecināt tikai uz vispārējiem noteikumiem par finanšu kompensāciju attiecībā uz sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām, ar kuriem nosaka maksimāli pieļaujamos tarifus skolēniem, studentiem, mācekļiem un personām ar ierobežotām pārvietošanās spējām, bet arī uz vispārējiem noteikumiem, ar ko nosaka maksimāli pieļaujamos tarifus tādu pasažieru kategorijām, kuras nav minētas šajā tiesību normā, kā, piemēram, pirmsskolas vecuma bērni, personas ar invaliditāti līdz 16 gadu vecumam, personas ar smagu invaliditāti no 16 gadu vecuma, personas ar ievērojamu redzes invaliditāti, kā arī pavadoņi personām ar smagu vai ievērojamu redzes invaliditāti, kā arī suņi pavadoņi vai suņi asistenti personām ar invaliditāti, kas minēti *ÜTS* 34. pantā. Šī tiesa vēlas arī noskaidrot, vai minētajā 3. panta 3. punktā un LESD 108. pantā paredzētais paziņošanas pienākums ir piemērojams situācijās, kurās vispārējos noteikumos, ar ko noteikti maksimāli pieļaujamie tarifi, nav paredzēta kompensācijas piešķiršana pārvadātājiem, uz kuriem attiecas sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, jo šādās situācijās nebūtu valsts atbalsta piešķiršanas riska.

30 Ja Tiesa uzskatītu, ka Regula Nr. 1370/2007 pamatlietā nav piemērojama, iesniedzējtiesai, ceturtkārt, nav skaidrs, vai pienākums piešķirt transporta uzņēmumiem kompensāciju kā atlīdzību par *ÜTS* 34. pantā paredzētā pienākuma izpildi izriet no cita Savienības tiesību akta, piemēram, Hartas.

31 Gadījumā, ja tā *Lux Express Estonia* nolemtu piešķirt šādu kompensāciju, šī tiesa vēlas uzzināt, piektkārt, kādi nosacījumi tai ir jāievēro, nosakot kompensācijas apmēru, lai tā nebūtu pretrunā noteikumiem valsts atbalsta jomā. Minētās tiesas ieskatā – tā kā *Lux Express Estonia* var brīvi noteikt biļešu tarifu un tā kā Igaunijas teritorijā apkalpotajos maršrutos nav lielas konkurences, peļņas atrāvums no biļešu pārdošanas nevar būt pietiekams pamats, lai aprēķinātu *ÜTS* 34. pantā paredzētā pienākuma izpildes izmaksas. Iesniedzējtiesai nav skaidrs, vai, lai novērstu pārmērīgas kompensācijas aprēķināšanu, pat tad, ja Regula Nr. 1370/2007 pamatlietā nebūtu piemērojama, tā pēc analoģijas varētu atsaukties uz šīs regulas pielikumā ietvertajiem noteikumiem.

32 Šajā kontekstā *Tallinna Halduskohus* (Tallinas Administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai apstāklis, ka visiem privāto tiesību uzņēmumiem, kas valsts teritorijā nodrošina regulāros pasažieru komercpārvadājumus, izmantojot autoceļus, ūdensceļus un dzelzceļu, tiek noteikts vienāds pienākums bez maksas pārvadāt konkrētas kategorijas pasažierus (pirmsskolas vecuma bērnus, personas ar invaliditāti līdz 16 gadu vecumam, personas ar smagu invaliditāti no 16 gadu vecuma, personas ar ievērojamu redzes invaliditāti, kā arī pavadoņus personām ar smagu vai ievērojamu redzes invaliditāti, kā arī neredzīgu personu suņus pavadoņus vai suņus asistentus personai ar invaliditāti), ir jāuzskata par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību noteikšanu [..] Regulas Nr. 1370/2007 2. panta e) punkta un 3. panta 2. punkta izpratnē?

2) Ja runa ir par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām Regulas Nr. 1370/2007 izpratnē: vai dalībvalstij saskaņā ar Regulas Nr. 1370/2007 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktu ir tiesības saskaņā ar valsts tiesību aktiem izslēgt kompensācijas samaksu pārvadātājam par šādu saistību izpildi?

   Ja dalībvalstij būtu tiesības izslēgt kompensācijas samaksu pārvadātājam, ar kādiem nosacījumiem tā to var darīt?

3) Vai saskaņā ar Regulas Nr. 1370/2007 3. panta 3. punktu ir atļauts no šīs regulas piemērošanas jomas izslēgt vispārējos noteikumus, ar kuriem nosaka maksimāli pieļaujamos tarifus pasažieru kategorijām, kas nav minētas šajā tiesību normā?

   Vai LESD 108. pantā paredzētais paziņošanas Komisijai pienākums ir piemērojams arī tad, ja vispārējos noteikumos, ar kuriem nosaka maksimāli pieļaujamos tarifus, pārvadātājam nav paredzēta nekāda kompensācija?

4) Vai – gadījumā, ja šajā lietā nav piemērojama Regula Nr. 1370/2007, – kompensācijas piešķiršana var tikt pamatota ar citu Eiropas Savienības tiesību aktu (piemēram, Hartu)?

5) Kādiem nosacījumiem ir jāatbilst pārvadātājam attiecīgā gadījumā piešķiramajai kompensācijai, lai būtu izpildīti noteikumi par valsts atbalstu?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

33 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 1370/2007 2. panta e) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā minētajā jēdzienā "sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības" ietilpst *ÜTS* 34. pantā paredzētais pienākums uzņēmumiem, kuri attiecīgās dalībvalsts teritorijā nodrošina regulāru transporta pakalpojumu, izmantojot autoceļus, iekšējos ūdensceļus un dzelzceļu, bez maksas un, nesaņemot kompensāciju no valsts, pārvadāt atsevišķas pasažieru kategorijas, tostarp pirmsskolas vecuma bērnus un atsevišķu kategoriju personas ar invaliditāti.

34 Ir jāatgādina, ka atbilstoši Regulas Nr. 1370/2007 1. panta 1. punkta pirmajai daļai tās mērķis ir saskaņā ar Savienības tiesību aktiem noteikt, kā kompetentās iestādes var rīkoties sabiedriskā pasažieru transporta jomā, nodrošinot vispārējas nozīmes pakalpojumus, lai, cita starpā, to būtu

vairāk, tie būtu drošāki, kvalitatīvāki vai ar mazākām izmaksām, nekā tas būtu panākams ar tirgus spēkiem vien. Turklāt no šīs regulas 1. panta 2. punkta izriet, ka to piemēro valsts un starptautiskā sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumiem pa dzelzceļu un citu tipu pārvadājumiem pa sliežu ceļiem, kā arī autoceļiem, izņemot pakalpojumiem, ko sniedz galvenokārt to vēsturiskās vai tūrisma nozīmes dēļ. Minēto regulu neattiecina tostarp uz pasažieru pārvadājumiem pa iekšzemes ūdensceļiem. Tomēr dalībvalstis var piemērot šo regulu pēdējiem minētajiem pārvadājumiem. No Tiesai sniegtās informācijas neizriet, ka Igaunijas Republika ir izmantojusi šo iespēju.

35 Regulas Nr. 1370/2007 2. panta e) punktā jēdziens "sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības" ir definēts kā "kompetentās iestādes definēta vai noteikta prasība, lai nodrošinātu vispārējas nozīmes sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumus, ko tirgus dalībnieks, ja tas ņemtu vērā savas komerciālās intereses, neuzņemtos vai neuzņemtos tādā pašā mērā vai ar tādiem pašiem nosacījumiem, nesaņemot papildu atlīdzību".

36 Saskaņā ar Regulas Nr. 1370/2007 2. panta b) punktu "kompetenta iestāde" šīs regulas izpratnē ir "jebkura dalībvalsts vai dalībvalstu valsts iestāde vai valsts iestāžu grupa, kam ir pilnvaras attiecīgā ģeogrāfiskajā apgabalā iesaistīties sabiedriskā pasažieru transportā, vai jebkura šādi pilnvarota struktūra".

37 Turklāt no šīs regulas 3. panta izriet, ka sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības var būt vai nu sabiedrisko pakalpojumu līguma, vai vispārēja noteikuma priekšmets minētās regulas 2. panta l) punkta izpratnē, proti, pasākums, kas bez diskriminācijas attiecas uz visiem viena tipa sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumiem kādā ģeogrāfiskā apgabalā.

38 Šajā gadījumā iesniedzējtiesai, kurai vienīgajai ir kompetence novērtēt faktus, ir jānosaka, vai *ÜTS* 34. pantā paredzētais pienākums atbilst Regulas Nr. 1370/2007 2. panta e) punktā izklāstītajiem nosacījumiem.

39 Tādējādi no Tiesas rīcībā esošās informācijas vispirms var secināt, ka šis pienākums izriet no leģislatīva akta normas. Līdz ar to ir pieļaujams uzskatīt, pirmkārt, ka minēto pienākumu definē vai nosaka dalībvalsts valsts iestāde, kurai ir tiesības rīkoties sabiedriskā pasažieru transporta jomā, tātad "kompetenta iestāde" Regulas Nr. 1370/2007 2. panta b) un e) punkta izpratnē, un, otrkārt, ka šis pienākums ir noteikts ar "vispārēju noteikumu" šīs regulas 2. panta l) punkta izpratnē.

40 Turklāt no *ÜTS* 34. panta izriet, ka ikvienam pārvadātājam, kas Igaunijas teritorijā nodrošina regulāru transporta pakalpojumu, izmantojot autoceļus, iekšējos ūdensceļus un dzelzceļu, ir bez maksas jāpārvadā atsevišķas pasažieru kategorijas, tostarp pirmsskolas vecuma bērni un atsevišķu kategoriju personas ar invaliditāti. Rakstveida apsvērumos Igaunijas valdība precizē, ka šajā tiesību normā paredzētais pienākums ir noteikts ar mērķi sniegt iespēju ģimenēm ar maziem bērniem un personām ar invaliditāti izmantot sabiedrisko transportu, padarot to viņiem pievilcīgāku un pieejamāku. *ÜTS* 34. pants atspoguļojot īpašo uzmanību, ko Igaunijas sabiedrība pievērš šīm personām.

41 Šis mērķis pieder pie Komisijas 2001. gada 12. septembra Baltās grāmatas galvenajiem mērķiem, kas ir īpaši minēti Regulas Nr. 1370/2007 preambulas 4. apsvērumā, tostarp mērķim piedāvāt atsevišķu kategoriju pasažieriem, piemēram, pensionāriem, īpašas tarifu likmes. Tātad šajā tiesību normā paredzētais pienākums, šķiet, ir definēts, lai nodrošinātu vispārējas nozīmes sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumus.

42 Visbeidzot iesniedzējtiesa precizē, ka ir maz ticams, ka uzņēmums, ja tas ņemtu vērā savas komerciālās intereses, uzņemtos šo pienākumu bez atlīdzības.

43 Šādos apstākļos, neskarot iesniedzējtiesas galīgo vērtējumu par visiem atbilstošajiem elementiem, ir jāuzskata, ka *ÜTS* 34. pantā, – tā kā ar to ir noteikts pienākums ikvienam uzņēmumam, kas valsts teritorijā nodrošina regulāru transporta pakalpojumu, izmantojot autoceļus un dzelzceļu, bez maksas pārvadājot atsevišķas pasažieru kategorijas, tostarp pirmsskolas vecuma bērnus un atsevišķu kategoriju personas ar invaliditāti, – ir paredzētas "sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības" Regulas Nr. 1370/2007 2. panta b) punkta izpratnē.

44 Šo apsvērumu neatspēko Igaunijas valdības arguments, saskaņā ar kuru šī regula nav piemērojama transporta maršrutu apkalpošanai, kura nav sabiedrisko pakalpojumu līgumu priekšmets.

45 Pietiek norādīt, pirmkārt, ka Regulas Nr. 1370/2007 1. panta 1. punkta otrajā daļā sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības nav nošķirtas atkarībā no tā, kā tās ir definētas.

46 Otrkārt, kā norādīts šī sprieduma 37. punktā, no Regulas Nr. 1370/2007 3. panta izriet, ka tā ir piemērojama gan sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām, kas paredzētas sabiedrisko pakalpojumu līgumā, gan tām, kuras noteiktas ar vispārējiem noteikumiem. Minētā 3. panta 2. punkts pat tieši attiecas uz valsts pasākumiem, kas paredzēti vispārējos noteikumos, ar kuriem nosaka maksimāli pieļaujamos tarifus atsevišķām pasažieru kategorijām. Šie pasākumi ietver tādus pienākumus kā *ÜTS* 34. pantā paredzētais pienākums pārvadāt pasažierus bez maksas.

47 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1370/2007 2. panta e) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā tiesību normā minētajā jēdzienā "sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības" ietilpst valsts leģislatīvā akta normā paredzēts pienākums uzņēmumiem, kas attiecīgās dalībvalsts teritorijā nodrošina sabiedriskā transporta pakalpojumu, izmantojot autoceļus un dzelzceļu, bez maksas un, nesaņemot kompensāciju no valsts, pārvadāt atsevišķas pasažieru kategorijas, tostarp pirmsskolas vecuma bērnus un atsevišķu kategoriju personas ar invaliditāti.

Par otro jautājumu

48 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai gadījumā, ja uz pirmo jautājumu tiktu atbildēts apstiprinoši, pirmkārt, Regulas Nr. 1370/2007 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punkts būtu jāinterpretē tādējādi, ka tas ļauj kompetentajām iestādēm izslēgt kompensācijas piešķiršanu uzņēmumiem – kuri attiecīgās dalībvalsts teritorijā nodrošina sabiedriskā transporta pakalpojumu, izmantojot autoceļus un dzelzceļu, – kā atlīdzību par izmaksām, kas radušās sabiedriskā pakalpojuma sniegšanas saistību izpildes dēļ. Ja šīs iestādes varētu izslēgt šādas kompensācijas piešķiršanu, iesniedzējtiesa, otrkārt, vaicā Tiesai, par nosacījumiem, ar kādiem tās varētu šo iespēju izmantot.

49 No iesniedzējtiesas nolēmuma pamatojuma izriet, ka šī jautājuma pirmā daļa ir balstīta uz premisu, ka Regulā Nr. 1370/2007 kompetentajām iestādēm ir noteikts pienākums piešķirt kompensāciju par finansiālajiem apgrūtinājumiem, kas rodas sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību dēļ.

50 Lai iesniedzējtiesai sniegtu lietderīgu atbildi, vispirms ir jāpārbauda šīs premisas pamatotība.

51 Šajā ziņā šīs regulas 3. panta 1. punktā ir paredzēts – ja kompetentā iestāde nolemj izvēlētajam pakalpojumu sniedzējam par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību izpildi piešķirt ekskluzīvas tiesības un/vai kompensāciju, tā to dara saskaņā ar pakalpojumu valsts [sabiedrisko pakalpojumu] līgumu.

52 Tādējādi šajā tiesību normā ir izvirzīts princips, saskaņā ar kuru sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības un ar tām saistītās kompensācijas ir jānosaka sabiedrisko pakalpojumu līgumā.

53 Atkāpjoties no šīs tiesību normas, minētās regulas 3. panta 2. punkta pirmajā teikumā ir atļauts vispārējos noteikumos noteikt tādas sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, ar kurām paredzēts noteikt maksimāli pieļaujamos tarifus visiem pasažieriem vai atsevišķām pasažieru kategorijām.

54 Saskaņā ar Regulas Nr. 1370/2007 3. panta 2. punkta otro teikumu, lai novērstu pārmērīgu kompensāciju, kompetentā iestāde sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem kompensē neto labvēlīgo vai nelabvēlīgo finanšu ietekmi uz izmaksām un ieņēmumiem, ko rada vispārējos noteikumos paredzēto tarifu saistību ievērošana. Šīs kompensācijas piešķiršanu veic saskaņā ar šīs regulas 4. un 6. pantā un pielikumā izklāstītajiem principiem.

55 No imperatīvā formulējuma "kompetentā iestāde [..] kompensē" lietojuma izriet, ka šajā tiesību normā ir paredzēta nevis tikai iespēja, bet gan pienākums.

56 Šo interpretāciju apstiprina konteksts, kurā ir ietverta minētā tiesību norma. Regulas Nr. 1370/2007 1. panta 1. punkta otrā daļa attiecas uz "nosacījumi[em], saskaņā ar kuriem kompetentās iestādes, kad tās uzliek saistības sniegt sabiedriskos pakalpojumus [..], sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem kompensē radušās izmaksas". Šīs regulas 2.a panta 2. punktā ir aplūkotas sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību specifikācijas un "saistīt[ā] kompensācij[a] par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību neto finanšu ietekmi".

57 Turklāt no Savienības tiesiskā regulējuma attīstības šajā jomā izriet, ka izcelsme pienākumam piešķirt kompensāciju par finansiālajiem apgrūtinājumiem, kas rodas sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību dēļ, ir meklējama Lēmumā 65/271, kura 6. pantā bija noteikts, ka, sākot no 1967. gada 1. jūlija, par finansiālajiem apgrūtinājumiem pārvadājumu jomā, kuri rodas, pasažieru transportam piemērojot pārvadājumu likmes un nosacījumus, ko dalībvalsts nosaka vienas vai vairāku īpašu sociālo kategoriju interesēs, ir jāmaksā kompensācijas, kādas noteiktas saskaņā ar kopējām metodēm.

58 Šis pienākums būtībā tika pārņemts ar Regulu Nr. 1370/2007 atceltās un aizstātās Regulas Nr. 1191/69 1. panta 4. punktā.

59 Ir tiesa, ka šīs tiesību normas saturs tika grozīts ar Padomes Regulu (EEK) Nr. 1893/91 (1991. gada 20. jūnijs), ar ko groza Regulu Nr. 1191/69 (OV 1991, L 169, 1. lpp.). Tomēr Tiesa būtībā ir atzinusi, ka attiecībā uz finansiālajiem apgrūtinājumiem, kuri rodas šādu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību dēļ, Regulā Nr. 1191/69 ar tajā izdarītajiem grozījumiem ir paredzēts piešķirt kompensāciju, kas noteikta atbilstoši šīs regulas normām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 7. maijs, *Antrop* u.c., C-504/07, EU:C:2009:290, 21. punkts).

60 Turklāt, kā rakstveida apsvērumos ir uzsvērusi Komisija, Savienības likumdevējs nav grozījis Regulas Nr. 1191/69 9. pantu, no kura izriet, ka kompensācija par finansiālajiem apgrūtinājumiem, kas transporta uzņēmumiem rodas tāpēc, ka pasažieru pārvadājumiem piemēro vienas vai vairāku atsevišķu pasažieru kategoriju interesēs uzliktas pārvadājumu likmes un nosacījumus, bija jāmaksā, sākot no 1971. gada 1. janvāra.

61 Interpretāciju, saskaņā ar kuru Regulas Nr. 1370/2007 3. panta 2. punktā kompetentajām iestādēm ir paredzēta nevis tikai iespēja, bet pienākums piešķirt kompensāciju par izmaksām, kas radušās, izpildot šajā tiesību normā paredzētās sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, apstiprina arī Savienības tiesiskā regulējuma mērķi šajā jomā.

62 Pirmkārt, no Lēmuma 65/271 pirmā līdz trešā apsvēruma izriet, ka tas bija vērsts uz to, lai sasniegtu kopējās transporta politikas mērķi novērst atšķirības, – kuras izpaužas tādējādi, ka dalībvalstis transporta uzņēmumiem nosaka tādas saistības, ko parasti uzskata par sabiedriskajiem pakalpojumiem un kas var radīt būtiskus konkurences nosacījumu izkropļojumus, – it īpaši nosakot pasākumus, kuru mērķis ir taisnīga kompensācija par finansiālajiem apgrūtinājumiem, kas izriet no sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām un atbilst tarifu samazinājumiem sociālu iemeslu dēļ.

63 Regulas Nr. 1191/69 pirmajā līdz trešajā un trīspadsmitajā apsvērumā būtībā ir norādīts, ka tā ir vērsta uz tā paša mērķa sasniegšanu.

64 Regulā Nr. 1370/2007, kas tāpat kā Regula Nr. 1191/69 tika pieņemta gan uz to Līguma normu pamata, kurā ir regulēta kopējā transporta politika, gan arī uz to normu pamata, kas attiecas uz valsts atbalstu (spriedums, 2003. gada 24. jūlijs, *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg*, C-280/00, EU:C:2003:415, 35. punkts), arī ir izvirzīts minētais mērķis.

65 Regulas Nr. 1370/2007 2. un 3. apsvērumā ir atgādināts, ka, neskarot EKL 73. pantā (tagad – LESD 93. pants) paredzētās atkāpes atbilstoši EKL 86. panta 2. punktam (tagad – LESD 106. panta 2. punkts), uz uzņēmumiem, kam uzticēti pakalpojumi ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, attiecas Līgumā ietvertie noteikumi, it īpaši noteikumi par konkurenci, ciktāl šo noteikumu piemērošana juridiski vai faktiski netraucē tiem veikt uzticētos uzdevumus.

66 Šīs regulas 4. apsvērumā ir arī minēts it īpaši Komisijas 2001. gada 12. septembra Baltajā grāmatā "Eiropas transporta politika 2010. gadam: laiks pieņemt lēmumu" izvirzītais mērķis likvidēt atšķirības starp dažādu dalībvalstu transporta uzņēmumiem.

67 No tā izriet, ka Savienības likumdevējs pastāvīgi ir izvirzījis mērķi novērst minētās atšķirības.

68 Šī mērķa īstenošana ietver prasību, lai visām kompetentajām iestādēm būtu pienākums kompensēt izmaksas, kas radušās, pildot sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, kuru mērķis ir noteikt maksimāli pieļaujamos tarifus atsevišķām pasažieru kategorijām, nevis tikai šādas kompensācijas piešķiršanas iespēja, kas varētu izraisīt atšķirīgus sabiedriskā transporta tirgus darbības nosacījumus Savienības ietvaros.

69 Otrkārt, kā izriet no Regulas Nr. 1370/2007 1. panta 1. punkta pirmās daļas un 4. apsvēruma, papildus minētajam mērķim ir izvirzīts mērķis, izmantojot regulētu konkurenci, nodrošināt vispārējas nozīmes pasažieru transporta pakalpojumu sniegšanu tā, lai – citastarp – to būtu vairāk, tie būtu drošāki, kvalitatīvāki vai ar mazākām izmaksām, nekā tas būtu panākams ar tirgus spēkiem vien.

70 Savienības likumdevējs šīs regulas 34. apsvērumā ir atzinis, ka kompensācija par sabiedriskajiem pakalpojumiem var izrādīties vajadzīga iekšzemes pasažieru transporta nozarē, lai uzņēmumi, kuri atbild par sabiedriskajiem pakalpojumiem, darbotos, pamatojoties uz principiem un ievērojot nosacījumus, kas ļauj tiem veikt savus uzdevumus.

71 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Regulā Nr. 1370/2007 kompetentajām iestādēm ir noteikts pienākums piešķirt kompensāciju par finansiālajiem apgrūtinājumiem, kas rodas sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību dēļ.

72 Turpinājumā – runājot par Regulas Nr. 1370/2007 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktu, šajā tiesību normā ir paredzēts, ka sabiedrisko pakalpojumu līgumos un vispārējos noteikumos iepriekš objektīvi un pārredzami nosaka parametrus kompensācijas maksājuma, "ja tāds ir", aprēķināšanai.

73 Šajā ziņā nekas nenorāda uz to, ka ar minēto tiesību normu Savienības likumdevējs būtu vēlējies atļaut kompetentajām iestādēm atkāpties no šīs regulas 3. panta 2. punktā noteiktā principa par tādas finanšu ietekmes kompensāciju, ko izraisījusi vispārējos noteikumos paredzēto tarifu saistību ievērošana.

74 Attiecībā uz minētās regulas 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punktā lietoto frāzi "ja tāds ir", no konteksta, kurā ietverta šī tiesību norma, izriet, ka šajā frāzē ir minēta šīs pašas regulas 1. panta 1. punkta otrajā daļā un 3. panta 1. punktā kompetentajām iestādēm paredzētā iespēja izlemt sabiedrisko pakalpojumu līgumā papildus ekskluzīvajām tiesībām vai to vietā piešķirt pakalpojumu sniedzējiem kompensāciju kā atlīdzību par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību izpildi.

75 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz otrā jautājuma pirmo daļu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1370/2007 3. panta 2. punkts un 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kompetentajām iestādēm ir pienākums piešķirt uzņēmumiem, kuri attiecīgās dalībvalsts teritorijā nodrošina sabiedriskā transporta pakalpojumu, izmantojot autoceļus un dzelzceļu, kompensāciju saistībā ar neto labvēlīgo vai nelabvēlīgo finanšu ietekmi uz izmaksām un ieņēmumiem, kas radušies, ievērojot vispārējos noteikumos paredzētu pienākumu bez maksas pārvadāt atsevišķas pasažieru kategorijas, tostarp pirmsskolas vecuma bērnus un atsevišķu kategoriju personas ar invaliditāti.

76 Ņemot vērā atbildi, kas tika sniegta uz pirmā jautājuma pirmo daļu, uz šī jautājuma otro daļu nav jāatbild.

Par trešo jautājumu

77 Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, pirmkārt, vai Regulas Nr. 1370/2007 3. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ļauj dalībvalstīm šo regulu neattiecināt uz vispārējiem noteikumiem, ar kuriem nosaka maksimāli pieļaujamos tarifus pasažieru kategorijām, kas nav minētas šajā tiesību normā. Apstiprinošas atbildes gadījumā iesniedzējtiesa vaicā, otrkārt, vai šajā tiesību normā un LESD 108. pantā paredzētais paziņošanas pienākums ir piemērojams arī vispārējiem noteikumiem, uz kuriem neattiecina minēto regulu un kuros nav paredzēta nekādas sabiedrisko pakalpojumu kompensācijas piešķiršana.

78 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru vienīgi valsts tiesa, kura izskata lietu un kurai ir jāuzņemas atbildība par pieņemamo tiesas nolēmumu, ņemot vērā lietas īpatnības, var noteikt gan to, cik nepieciešams ir prejudiciālais nolēmums šīs tiesas sprieduma taisīšanai, gan to, cik atbilstoši ir Tiesai uzdotie jautājumi, uz kuriem ir attiecināms atbilstības pieņēmums. Tādējādi, ja uzdotais jautājums attiecas uz Savienības tiesību normas interpretāciju vai spēkā esamību, Tiesai principā ir jāpieņem nolēmums, izņemot, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai interpretācijai nav nekādas saistības ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, ja problēmai ir hipotētisks raksturs vai arī ja Tiesai nav zināmi faktiskie vai juridiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz minēto jautājumu (spriedums, 2022. gada 5. maijs, *Zagrebačka banka*, C-567/20, EU:C:2022:352, 43. punkts un tajā minētā judikatūra).

79 Ir jānorāda, ka Regulas Nr. 1370/2007 3. panta 3. punktā dalībvalstīm ir dota iespēja šo regulu neattiecināt uz vispārējiem noteikumiem par finanšu kompensāciju attiecībā uz sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām, ar kuriem nosaka maksimāli pieļaujamos tarifus skolēniem, studentiem, mācekļiem un personām ar ierobežotām pārvietošanās spējām. Tātad šāda neattiecināšana nav automātiska, bet ietver aktīvu pasākumu veikšanu no dalībvalstu puses.

80 Šajā gadījumā no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka Igaunijas Republika nav veikusi nekādus pasākumus, lai izmantotu šajā tiesību normā paredzēto iespēju Regulu Nr. 1370/2007 neattiecināt uz atsevišķiem vispārējiem noteikumiem par finanšu kompensāciju attiecībā uz sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām.

81 Tādējādi trešajam jautājumam acīmredzami ir hipotētisks raksturs. Līdz ar to šis jautājums nav pieņemams.

Par ceturto jautājumu

82 No paša ceturtā jautājuma formulējuma izriet, ka tas ir uzdots tikai gadījumā, ja Regula Nr. 1370/2007 nebūtu pamatlietā piemērojama.

83 Ņemot vērā atbildi, kas tika sniegta uz pirmajiem diviem jautājumiem, uz ceturto jautājumu nav jāatbild.

Par piekto jautājumu

84 Ar piekto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā Tiesai, kādi nosacījumi ir jāievēro attiecībā uz sabiedriskā pakalpojuma kompensācijas piešķiršanu, lai tā būtu saderīga ar Savienības noteikumiem par valsts atbalstu. No iesniedzējtiesas nolēmuma pamatojuma izriet, ka šī tiesa it īpaši vēlas uzzināt, vai pārvadātāja konstatētais peļņas atrāvums no biļešu pārdošanas sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību izpildes dēļ ir pietiekams pamats, lai aprēķinātu šī pienākuma izpildes izmaksas, kas ir jāņem vērā, nosakot šīs kompensācijas apmēru.

85 Šajā ziņā atbilstoši Regulas Nr. 1370/2007 1. panta 1. punkta pirmajai daļai tās mērķis ir saskaņā ar Savienības tiesību aktiem noteikt, kā kompetentās iestādes var rīkoties sabiedriskā pasažieru transporta jomā.

86 No tā izriet, ka, Regulā Nr. 1370/2007 – tāpat kā Regulā Nr. 1191/69, kura ar to ir atcelta un aizstāta – ir noteikts režīms, kas dalībvalstīm ir jāievēro, ja tās plāno noteikt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības sauszemes sabiedriskā transporta uzņēmumiem (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2003. gada 24. jūlijs, *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg*, C-280/00, EU:C:2003:415, 43.–53. punkts).

87 Kā izriet no Regulas Nr. 1370/2007 9. panta 1. punkta un 35. apsvēruma, sabiedrisko pakalpojumu kompensācijas, ko saskaņā ar minēto regulu izmaksā par sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumu sniegšanu vai par vispārējos noteikumos paredzēto tarifu saistību ievērošanu, ir saderīgas ar iekšējo tirgu. Šīs kompensācijas ir atbrīvotas no LESD 108. panta 3. punktā paredzētā iepriekšējas paziņošanas pienākuma.

88 Runājot par kompensācijām saistībā ar neto labvēlīgo vai nelabvēlīgo finanšu ietekmi uz izmaksām un ieņēmumiem, kādu rada tarifu saistību ievērošana, kas paredzētas vispārējos noteikumos, kuru mērķis ir noteikt maksimāli pieļaujamos tarifus atsevišķām pasažieru kategorijām, Regulas Nr. 1370/2007 3. panta 2. punktā ir noteikts, ka šīs kompensācijas tiek piešķirtas saskaņā ar šīs regulas 4. un 6. pantā un pielikumā izklāstītajiem principiem, lai novērstu pārmērīgu kompensāciju.

89 No šīs regulas pielikuma 2. punkta izriet, ka kompensācija nevar būt lielāka par summu, kas atbilst neto finanšu ietekmei, kura ir vienāda ar kopējo ietekmi – pozitīvu vai negatīvu –, kāda sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību ievērošanai ir uz sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja izmaksām un ieņēmumiem. Ietekmi novērtē, salīdzinot stāvokli, kādā sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības ir izpildītas, ar tādu stāvokli, kas rastos, ja saistības nebūtu pildītas.

90 Kā rakstveida apsvērumos būtībā ir norādījusi Komisija, peļņas atrāvums no biļešu pārdošanas obligāti nenozīmē, ka pienākums bez maksas pārvadāt atsevišķus pasažierus ietekmē sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja izmaksas un ieņēmumus. Šo pasažieru pārvadāšana attiecīgajam transporta uzņēmumam atņem iespēju pārvadāt pasažierus, kuriem ir jāpērk biļete, tikai gadījumā, ja pēdējiem minētajiem pasažieriem nepaliek pāri neviena vieta. Turklāt papildu izmaksas, ko pakalpojumu sniedzējam rada bez maksas pārvadājamo pasažieru klātbūtne autobusā, var izrādīties nenozīmīgas.

91 Iesniedzējtiesai, kurai vienīgajai ir kompetence novērtēt faktus, ir jāpārbauda summa, kas atbilst no *ÜTS* 34. pantā izklāstītā pienākuma ievērošanas izrietošajai neto finanšu ietekmei uz prasītājas pamatlietā izmaksām un ieņēmumiem, un jāpārliecinās, ka kompensācija nepārsniedz šo summu.

92 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz piekto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 1370/2007 3. panta 2. punkts un pielikuma 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka kompensācijas saistībā ar neto labvēlīgo vai nelabvēlīgo finanšu ietekmi uz izmaksām un ieņēmumiem, kādu rada tarifu saistību ievērošana, kas paredzētas vispārējos noteikumos, kuru mērķis ir noteikt maksimāli pieļaujamos tarifus atsevišķām pasažieru kategorijām, ir jāpiešķir saskaņā ar šīs regulas 4. un 6. pantā un pielikumā izklāstītajiem principiem, lai novērstu pārmērīgu kompensāciju. Kompensācija nevar būt lielāka par summu, kas atbilst neto finanšu ietekmei, kura ir vienāda ar kopējo ietekmi – pozitīvu vai negatīvu –, kāda sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību ievērošanai ir uz sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja ieņēmumiem un izmaksām, šīs ietekmes novērtēšanai salīdzinot stāvokli, kādā sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības ir izpildītas, ar tādu stāvokli, kas rastos, ja saistības nebūtu pildītas.

Par tiesāšanās izdevumiem

93 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1370/2007 (2007. gada 23. oktobris) par sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumiem, izmantojot dzelzceļu un autoceļus, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 1191/69 un Padomes Regulu (EEK) Nr. 1107/70, kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2016/2338 (2016. gada 14. decembris), 2. panta e) punkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka:

šajā tiesību normā minētajā jēdzienā "sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības" ietilpst valsts leģislatīvā akta normā paredzēts pienākums uzņēmumiem, kas attiecīgās dalībvalsts teritorijā nodrošina sabiedriskā transporta pakalpojumu, izmantojot autoceļus un dzelzceļu, bez maksas un, nesaņemot kompensāciju no valsts, pārvadāt atsevišķas pasažieru kategorijas, tostarp pirmsskolas vecuma bērnus un atsevišķu kategoriju personas ar invaliditāti.

2) Regulas Nr. 1370/2007, kurā grozījumi izdarīti ar Regulu 2016/2338, 3. panta 2. punkts un 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) punkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka:

kompetentajām iestādēm ir pienākums piešķirt uzņēmumiem, kuri attiecīgās dalībvalsts teritorijā nodrošina sabiedriskā transporta pakalpojumu, izmantojot autoceļus un dzelzceļu, kompensāciju saistībā ar neto labvēlīgo vai nelabvēlīgo finanšu ietekmi uz izmaksām un ieņēmumiem, kas radušies, ievērojot vispārējos noteikumos paredzētu pienākumu bez maksas pārvadāt atsevišķas pasažieru kategorijas, tostarp pirmsskolas vecuma bērnus un atsevišķu kategoriju personas ar invaliditāti.

3) Regulas Nr. 1370/2007, kurā grozījumi izdarīti ar Regulu 2016/2338, 3. panta 2. punkts un pielikuma 2. punkts

ir jāinterpretē tādējādi, ka:

kompensācijas saistībā ar neto labvēlīgo vai nelabvēlīgo finanšu ietekmi uz izmaksām un ieņēmumiem, kādu rada tarifu saistību ievērošana, kas paredzētas vispārējos noteikumos, kuru mērķis ir noteikt maksimāli pieļaujamos tarifus atsevišķām pasažieru kategorijām, ir jāpiešķir saskaņā ar šīs regulas 4. un 6. pantā un pielikumā izklāstītajiem principiem, lai novērstu pārmērīgu kompensāciju. Kompensācija nevar būt lielāka par summu, kas atbilst neto finanšu ietekmei, kura ir vienāda ar kopējo ietekmi – pozitīvu vai negatīvu –, kāda sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību ievērošanai ir uz sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja ieņēmumiem un izmaksām, šīs ietekmes novērtēšanai salīdzinot stāvokli, kādā sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības ir izpildītas, ar tādu stāvokli, kas rastos, ja saistības nebūtu pildītas.

[Paraksti]